

“TÜTÜN SEKTÖRÜNDE DEĞİŞİM”

ALAATTİN HACİMÜZZİN
Ziraat Mühendisleri Odası
İzmir Şube Başkanı

Sayın katılımcılar size bir müjdem var, sabaha kadar konuşacak materyal var yanımda. Bir kişi kalıncaya kadar konuşacağım. Tabii bu şaka. Ben sizlerin sabrını taşırmadan bir farklı yöntemle, bildiğimi de okumadan, tütün mesajlarımı da vermeden bir farklı yöntemle konuyu sizin önünüze sermeye çalışacağım.

Türk Osmanlı ülkesi 1853’de İngiliz ve Fransızların teşvikiyle savaşa giriyor, 1854’te bu yüzden ilk borcu alıyor. Bir kısım insanlar, borçlandırma siyaseti vardır. Batının, kapital birikiminden sonra borçlandırma siyaseti vardır dediğimizde, bunu nereden çıkarıyorsunuz diyorlar. Hayır, her zaman Batının borçlandırma siyaseti olmuştur. 22 yıl sonra 1876’da havlu atıyor Osmanlı valisi. Diyor ki ben ödeyemiyorum. Duyun-u Umumiye kuruluyor. Ondan sonrası bildiğiniz bir hikaye ama ben bazı noktalarda vurgu yapacağım. Duyun-u Umumiye kurulduktan 3 yıl sonra, hangi kalemlerde beş bin memurla devletin gelirlerini kontrol ettiğini biliyorsunuz, onları saymaya gerek yok, ama Duyun-u Umumiye diyor ki, tütünü ayrı bir şekilde ele alalım. Çünkü tütün karlı bir olay ve 1884’de Reji İdaresi kuruluyor. Reji İdaresinde kurucular var, 20 bin kişi tütün kaçakçılığında ölüyor. Sonuç olarak tütünü reji idaresi satın alıyor. İlk başlangıçtaki tütün fiyatından yüzde 31.5 daha ucuzluyor tütün. Yani çiftçinin eline geçen para, yüzde 31.5 daha da ucuz hale geliyor.

Ve Reji İdaresi... Ben bugün çok aşağılandım arkadaşlar. Ruhsal olarak, duygusal olarak, ulusal duygularımın hepsi aşağılandı. Çünkü bildiğim konular olduğu halde, konuştuğça uzmanlar, yeni şeyler öğrendim ve gerçekten panik içindeyim, moral bakımından da, sağlık bakımından da. 1925’te Cumhuriyeti kuranlar, Reji İdaresini kaldırdıkları zaman, Rejinin kendi borçlarını devlet yerinden topluyor, kendi alacaklarını alıyor, Batının alacaklarını alıyor, devlete veriyor gerisini. 4 milyon TL’dir.

Türkiye Cumhuriyetinin ilk bütçesi 100 milyon TL’dir. Dikkatinize sunarım. Geldik 1970’lerin, 1980’lerin, 1990’ların mali politikaları dolayısıyla Batı bize tütünü özelleştirin diyor. Ve biz 1996 yılında Tütün Platformu kurduğumuz zaman çok enteresan bir şey oldu. O da şu: Tütün Ekspertleri Derneği de bizim organımızla birlikte Tek Gıda İş de bizim organımızla birlikte, Tarım Ekonomisi Başkanı burada, sayın Tayfun Özkaya, o da en katılımcı olanlarından. Çiftçi örgütü yoktu, kusura bakmasınlar, bunu özellikle vurgulamak istiyorum, bir defa toplantıya geldiler, sonra bakınız çok enteresan bir şey tütün için, bu organlarda çalışan kişilerin siyasal kararları farklıydı, özellikle Tütün Ekspertleri Derneği’nde siyasal bakımdan zıt kişiler iktidara geliyorlardı, yani yönetime geliyorlardı, ama platformdan vazgeçmiyorlardı. Şimdi burada bir şey sormak hakkını kendimde buluyorum.

19. yüzyıl Osmanlı tarihini, liseyi dört yılda bitiren sayın büyüklerimiz çok iyi bilmeleri lazımken, borçlandırma siyasetinin Türkiye’yi nereye taşıyacağını neden bilmiyorlardı? Neden bilmiyorlardı ve bunun hesabını bu halk sormadıkça, ilelebet biz

giyotine boynumuzu uzatmış gibi ızdırap içinde olacağız ve ülkenin bütün geleceğini de, bütün kaynaklarını da Batıya yönlendirmiş olacağız.

Şimdi efendim, Tekel biliyorsunuz, vaktiyle ismi Tekel. Tekel kaldırıldı? Hayır. İsmi Tekel ve yabancılar gelip sigara fabrikaları kurdular. Batının, özetle Amerika'nın kendi ülkesinde Antitröst Yasası vardır biliyorsunuz, Antitröst Yasasına göre yüzde 28'den fazla –yanılmıyorsam- piyasaya şirketlerin sahip olmasını engeller. Amerikan yasaları öyledir. Fakat küreselleşme konuşulurken, Amerika'nın bu konuda hiçbir kaygısı yoktur, uluslararası şirketlerin piyasalara, bütün dünya piyasalarına sahip olması karşısında, herhangi bir şekilde söylemi de yoktur ABD'nin, politikası da yoktur. Bunu özellikle vurgulamak isterim.

Tekel deyince, devletin Tekel fabrikaları anlamına söylüyorum. Tekel ve yabancı fabrikalar bir piyasa oluşturuyor. İşte özlenen rekabetse, rekabetti. Bakınız 2001 yılının başlangıcında bir kriz oldu. O Anayasa krizi olmadan iki üç gün önce piyasaya girmişti tüccar. 1 milyon 960 bin lira -Hüseyin Karakoç daha iyi bilir- başfiyat verdi piyasada. Ne oldu biliyor musunuz, o sırada anayasa kitapçılığının fırlatılması dolayısıyla bir kaos doğdu ve dediler ki erteledik tütün piyasasının açılmasını. Sonra ne oldu biliyor musunuz efendim? Bir hafta sonra açıldığında Tekel 2 milyon 200 bin lira verdi. Firmalar 240 bin lira vatandaşa, yani çiftçiye ödemek zorunda kaldılar. Demek ki Tekel regülasyon, rekabet ve piyasayı organize etmek gibi bir işlevi üstleniyor. Şimdi bu Tekel'in tabii ki bu yasada öldürüleceğine dair işaret yokmuş. Hayır. Biz tabii bu yasa çıkar çıkmaz Cumhurbaşkanına genel merkezimizle, o şubelerimizle dileklerimizi arz ettik, Anayasa Mahkemesine götürmesi için. Her durumda bu yasa çıktığı taktirde, sigara tiryakileri bilsinler ki, daha pahalı sigara içecekler. Cola'daki fiyat uygulamaları gibi, daha pahalı sigara içecekler.

Şimdi veto gerekçelerini ben tek tek saymayacağım, vaktinizi çalmamak için sayın Cumhurbaşkanının tarım uzmanlarına hazırlattığı veto gerekçelerini bütün ayrıntılarıyla bazı gazetelerde okudunuz ve çoğunuz da biliyorsunuz. Onun için vakit harcamayacağım. Yalnız bir hususu özellikle vurgulamak istiyorum, sayın Cumhurbaşkanı veto gerekçelerinin bir maddesinde Avrupa Birliği ülkesinde, 2.5 ila 4.1 euro kilogram destek olduğunu ifade ediyor. Doğrudur. Bu ifadeyi de, DPT'nin Beş Yıllık Planlar çerçevesinde sürdürdüğü görüşmelerin tutanaklarından alarak veto gerekçelerine yazmış durumdadır.

Şimdi tabii bu yasa ile sigara, Tekel fabrikalarının sigara üretimi ve Tekel markaları ve Tekel fabrikaları yabancıların eline kesin kesince geçecektir. Zaten niyet de odur. Niyet şöyle efendim. Siz, 96'dan beri cak, cak konuşuyorsunuz, gelin anlatın bakalım dediler. Özelleştirmeden Sorumlu Devlet Bakanına gittik meramımızı anlattık, en sonunda bize dediler ki, biz liberaliz kardeşim. Öyle mi? Gittim merak ettim, ekonomist olmadığım için Adam Smith'in hikayesini okudum. Adam Smith, dominyonlarla İngilizler arasındaki serbest ticaretin dolaşımı bakımından teorisini geliştirdiği zaman, Kıta Avrupası karşı durmuş. Madem liberalizm, ABD'nin kotaları ne güne duruyor? Meselenin daha ötesine gitmemek ve haddimi aşmamak için ifade edeyim, 3.5 milyon çiftçiyi göçe zorlayacaklar.

Sayın Başkan Hüseyin Bey söyledi. İş olanaklarından ve iş güvencesinden yoksun kitleler, kentlerin varoşlarında barış getirmeyecek arkadaşlar. Sayın Karakoç diyor ki, doğudaki barış da bozulacak. Evet, ama büyük kentlerdeki barış da

bozulacak, ABD'nin bazı kentlerindeki gibi arabaya binince şimdilerde ben kilitliyorum, size de öğüt veririm, İzmir'de kilitleyerek dolaşıyoruz, yakın gelecekte belirli saatlerden sonra dışarı çıkamayacağız, göç olayı yaşanacak.

Şimdi efendim bu konuda her şey söyledik. Bir konu var. Sigara olayının iki boyutu var. Bir tütün üretimi, iki sigara üretimi. Tütün üretimi, kesinlikle azalacak. Ayrıntılarına girmiyorum. Sigara üretimi konusunda 6 yıl sonra serbest bırakıldı şirketler. İstedikleri gibi yurtdışından getirecekler. Ve ince politikalarla, ince ayarlarla sigara tüketimini bu memlekette artıracaklar ve sigara karşıtı tıp örgütleri diyorlar ki, yüzde 10 arttırdığınız takdirde, 30 yıl sonra Akciğer kanser vakaları, yüzde 100 artacakmış. Ama ne çare ki, biçare boynu bükük zavallı halkım 30 yıl sonra hesap soracak kimse bulamayacak. Çünkü Tütün Yasasını yürürlüğe koyanların hepsi 30 yıl, belki ben de ve sizin birçoğunuz da yeryüzünde olmayacak. Ama meselenin şu boyutu var ki, kanser vakalarına Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ödeyeceği bedel, bugünü kurtarmak için alacağımız şeyin kat kat üstünde olacak. Vay zavallı ülkem.

Efendim sigara üreticileri kendi ülkelerinden kovuluyorlar. Bunu biliyor musunuz? Sabrınızı taşırmadan bir iki şey okumak istiyorum. "Sigara üreticileri kendi ülkelerinde kovulurken, ABD Adalet Bakanlığı sigara üretici şirketleri onursuzluk ve dolandırıcılıkla suçladı. Adalet Bakanı diyor ki, Amerikan halkının verdiği milyarlarca dolarlık vergi, sigara şirketlerinin tutumu nedeniyle boşa harcanıyor, açtığımız bu davayla harcanan paranın tazmin edilmesini istiyoruz. Amerikan halkı, tütün şirketlerinin yaptıklarının bedelini ödemek zorunda değil. 45 yıldan fazla bir zamanda tütün şirketleri gerçeği, ve halkın sağlığını gözardı ettiler. Başkan, Bill Clinton da o zaman tabii Adalet Bakanlığı doğru tarafta yer alıyor açıklaması yaptı. Bu söylemler Hürriyet Gazetesi 11 Eylül 1998, Hürriyet Gazetesi 21 Ocak 1999 tarihlerinde. Tabii o saygıdeğer Amerikan halkının sağlığı ve de yaşaması çok önemli. Bizim bedelimiz sıfır.

Biz Sanayi ve Ticaret Komisyonu tarafından da komisyon olarak çağırıldık, geldik Sanayi ve Ticaret Komisyonuna, dedik ki işin başında efendim hükümet yetkilileri, virgülüne dahi dokundurtmadan bu yasayı aynen geçireceklerini ifade ediyorlar, bizim burada düşüncemizi ifade etmemizin hiçbir anlamı yok, sizi de yormayalım. Hayır estağfurullah efendim dediler, sizi dinleyeceğiz, başkalarını dinleyeceğiz, yasayı ona göre çıkaracağız. Oysa yasa tasarısı, Sanayi ve Ticaret Komisyonuna uğramadan geçti ve bu arada Ege Tv ve başka platformlarda maalesef taraf olan milletvekillerinden hiçbiri oturumlara bizim kavgalarımıza katılmadı. Bu yasanın nasıl çıkacağına, nasıl çıkarılabileceğine dair öneriyi de biz götürmüştük. Bu yasa değiştirilsin. Dedik ki Ekici Tütün Piyasasındaki tütünleri alacak bir organizasyon olsun. Gerçekten yasaya baktığınız zaman şu var: Ya diyor sözleşmeli çiftçiler vasıtasıyla üretilir ya da açık artırmalı yöntemle satılır diyor tütünler. Satılmadığı takdirde diyor sayın Cumhurbaşkanı da veto gerekçesinde, satılmadığı takdirde kaçakçılık başlayacak arkadaşlar. Siz Avrupa fiyatlarıyla sigara içmeye başladığınız zaman, kaçak tütünler de Türkiye'de dolaşmaya başlayacak. Oysa yasa bir yıldan başlayan cezalar getiriyor. Yani rejî idaresinin 20 bin yurttaşımızı öldürme hikayesi, artık onlar kolcu tutmuyorlar. Bizim kolluk kuvvetleri bu insanları yakalayacaklar.

Tabii bütün bunları, tütünü ucuz alacaklar. Göç olacak. Tütün üretimi azalacak, sigara pahalı içilecek, kaçak tütün dolayısıyla, kaçak sigara yapımı dolayısıyla

yurttaşlarımızın başı derde girecek. Ama suskun, boynu bükük ve kaderci halkın ödeyeceği mutlaka bedel vardır. Saygılar sunarım.